

Sredstva ptujskih nemčurjev.

Gonja nemčurjev proti učitelju Klemenču na Ptujski gori je znana. Saj še ni dolgo temu, kar se je javno razpravljalo, kako se je preprečilo Klemenčičovo imenovanje za nadučitelja, akoravno je bil najsposobnejši in najstarejši prosilec. Sedaj pa bi ga radi sploh izrinili s Ptujске gore, ker vidijo, da je pri ljudstvu priljubljen in neče postaviti svojega vpliva v Straschillovo službo.

Ob priliki shoda na Gori, ki je bil sklican zaradi septembrskih dogodkov, se je pešiča štajercijancev zaganjala posebno v navzočega tov. Klemenčiča, in eden izmed njih — Vincenc Verdenik — mu je ob tej priliki očital, da nič ne dela, ampak da spi v šoli. Seveda je bil tov. Klemenčič primoran tožiti. Kakor hitro je o tem zvedel Verdenik, se je hotel zboljša poravnati, dobro vedo, da so njegova očitanja neutemeljena, tov. Klemenčič pa je želel, da se poravnava izvrši pred sodnijo, ker mu ni moglo biti vseeno, da bi se kar molče prešlo preko tako hude obdolžitve.

Sedaj pa se je začelo delo naših nemčurjev-poštenjakov. Drug za drugim so začeli hoditi okrog Verdenika, naj se ne poravnava, naj nastopi dokaz resnice, ker so upali, da dosežejo s pritiskom na otroke nekaj neugodnih izjav in da potem s pomočjo nemčurske večine okrajnega šol. sveta izrinejo tov. Klemenčiča z Gore. In tudi zastopnik dr. Plachki je odklonil izprva poravnavo, akoravno je moral dobro vedeti, da je to proti interesu njegovega klijenta. Pri drugi razpravi se je seveda dokaz resnice klavrno ponesrečil, in Verdenik bi bil obsojen v zapor, če mu ne bi bil tov. Klemenčič odpustil. Vendar pa mora plačati za „Družbo sv. Cirila in Metoda“ 40 kron in vse stroške ter objaviti prekle v časopisih. Verdenik sedaj vidi, kam so ga zavedli njegovi prijatelji, vidi, da nemčurkim voditeljem ni za koristi kmeta, akoravno je štajercijanec, samo da škodujejo nasprotniku. Dobro bi storil, če tiste širokoustneže, ki so mu obetali, da bo „vse stranka plačala“, prime za besedo.

Nas pa zanima slučaj še z druge strani. Pri vsi zadevi je imel svoje prste vmes znani gospodar okrajnega šolskega sveta — Straschill. Po prvi obravnavi smo ga videli, kako je vodil Verdenika pod pazduho in mu nekaj prigoval. Po Straschillovem naročilu je tudi od nemčurskega okrajnega zastopa plačani Repa hodil po gorski občini iskati prič proti Klemenčiču.

Videli smo torej, da večina okrajnega šolskega sveta, katere glasnik je Straschill, sama hujska proti učiteljstvu, da torej nadzorovalna šolska oblast neti razpor med šolo in domom. Vprašamo, kje na svetu je kaj takega mogoče? Kako je misliti na dobro vzgojo šolske mladine, če tisti, ki so v njeno varstvo poklicani, delajo ravno nasprotno. Pa kaj je Straschillu, Plachkemu in ostali lepi družbi za vzgojo! Njim je le do tega, da uničijo slovenskega

resnico: da za Slovence ni varstvenega zakona, da slehrni, ki se prizna k svojemu slovaškemu narodu, je izročen brez kazni vsakršnemu preganjanju, da so zoper njega dobra vsa sredstva, da je to nekak izvržek, s katerim je mogoče postopati brez vsakršne odgovornosti kakor se komu poljubi, da, le na ta način si zamore oni, ki to dela, zagotoviti najlaže povišanje v svoji uradni službi.

Za teden pozneje je šolski nadzornik, nadomeščajoč svojega šefa, opisal pred zbrano skupščino z najhujšimi barvami nevarnost panslavizma, ki se razprostira iz Rovesnega in katerega pričetnik je oni zagrizeni učitelj — panslavist.

„Kar s strahom sem se prepiral“ — je dejal med drugim — „da je madjarski jezik v šoli učitelja Pončičana navzlic naročilu zakona ondi izključen, da se uči le navidezno, kakor na posmeh! Otrokom se namesto ljubezni in sladke madjarske govorice vceplja le sovražstvo, da zbujajo upor zoper madjarsko narodnost, zakaj prosim, tu je črno na belem — namreč pesem „Verný Slovák“ iztrgana iz „Pesmarice“ Škultetija.

Ali mar tega ni dovolj?“ je dodal. „In takšne puntarske knjige, ki razsejajo in vcepljajo sovražstvo zoper viteški madjarski narod

nasprotnika in jim zato niso nobena sredstva preslaba. Vprašanje je le, če pojde! Mislimo, da ne!

Razmere na učiteljsku v Kopru.

Slovenski koprski učiteljskičniki, prisiljeni po strašno slabih, vnebovpijočih zdravstvenih razmerah, zahtevajo, da vlada reši nemudoma to nelepoto stvar. Res, lepe razmere vladajo tu! Vsako leto je bilo mnogo zamud v šoli, letos se je to v hujši meri pojavilo. Dijaki so brez pomoči. Bolezni, posebno revmatizem je na dnevnem redu, da ne gevorimo o drugih boleznih. Mnogo dijakov bi rado iskalo zdravniške pomoči, a to brez sredstev in tako jim bolezen ostane in jih mnogo tudi v prezgodnjem času umrje, ko bi lahko svojemu narodu mnogo pomagali.

Slovenska javnost ni o tem čisto nič na jasnem, zakaj preoddaljeni smo od sveta ter nimamo prilike, da bi komu to stvar pojasnili. Ako sploh komu kaj povemo, dobimo odgovor, da nas ne bo še kmalu konec. Ali to ni tako, zakaj gole številke jasno pričajo o žalostnem zdravstvenem našem stanju. Slovenska javnost in drugi organi, ki so v to poklicani, da bi storili enkrat konec tem prežalostnim razmeram, ne morejo sedaj ugovarjati našim upravičenim vitalnim zahtevam, zakaj tu stoji črno na belem.

Prvi letošnji tečaj: prvi slučaj željstne otekline, združene z mrzlico, drugi slučaj legar, tretji slučaj pljučni katar.

Drugi letošnji, oziroma prvi lanski tečaj: 4 slučaji revmatizma, 4 slučaji trganja v zobeh, 3 slučaji bronhialnega katarja, 2 slučaja prsnega katarja, 1 slučaj pljučnega katarja in 1 slučaj oslabljenja vida.

Tretji letošnji, oziroma 2 lanski tečaj: 2 slučaja pljučnega katarja, 6 slučaje revmatizma, 1 slučaj trganja v hrbtu, 1 slučaj popolnega revmatizma, 2 slučaja otekanja drgalk, 1 slučaj bolezni „kanis“.

Četrti tečaj: 5 slučaje revmatizma, več slučaje katarja in 2 slučaja pljučnice.

Natančnejšo statistiko objavimo drugič.

Vprašamo vlado, ali smo za to tu na svetu, da poginjamo v teh vlažnih, gnilih in plesnivih prostorih, o katerih se je izrazil neki kavalerijski stotnik: „Da hinein steck ich nicht ein mal meine Pferde!“

Ali ste slišali? Vlada bi se niti svojih konj ne vtaknila v take prostore, nas pa drži, da umiramo in hramo telesno in duševno. O, srečno XX. stoletje v naši moderni Avstriji! Žalostni in hirajoči, a še ne umrli pozivljamo slovensko javnost, slovenskega kmeta, slovenskega delavca, slovensko inteligenco, pozivljamo slovenske poslance, da se nemudoma takoj zavzamejo za nas in vprašajo vlado, kaj misli s slovenskim učiteljskim v Kopru, Ali misli, da si na ta način vzgoji dobre državljane itd.? Ne mislimo se baviti s politikom, ker to ni naša stvar, gleda pa naj vlada, kaj dela.

ni zoper sveto enotno državno idejo, sem našel v šoli učitelja Pončičana v Rovesni. Da, še več — blagovolite le pogledati, kakšne zemljevide že rabijo v Rovesnem, pri čemer je pokazal na male zemljevide, ki so jih poslali razni tujezemski agentje posameznikom v Rovesno.

Navzoči poslušalci so kar ostrmeli, ko so videli dotične dokaze.

Ko je videl uspeh svojega govorniškega talenta, je dodal:

„Jaz, slavna mestna skupščina, si drznem trditi, da je Pončičan celo tajni agent, ki pri-govarja k izselitvi v Ameriko. Ko torej razgrinjam svoje izkušnje pred slavno mestno skupščino, zlasti pred gospoda glavnega župana“ — tu se obrne k glavnemu županu, ki je sedel na sredi med drugimi za zeleno mizo — „ter predlagam, naj se proti onemu učitelju uvede najstrožja disciplinarna preiskava in da ne bo mogel, kakor doslej vcepljati še nadalje strupa v nežna, nedolžna otroška srca — torej naj se odstavi od učiteljevanja in naj se obvesti o tem tudi cerkvena oblast.“

Ko je končal, je nastalo splošno klicanje „Eljen!“ izvzemši dveh, treh oseb, ki si niso drznile izpregovoriti kake besede na obrambo Pončičana.

Moderna in vzorna šola v Kopru.

Tupatam je bilo že „poslopje“ učiteljskega v Kopru nekoliko opisano. Ne vemo pa, če je kdo to prebral, ali se je sploh javnost za to kaj zanimala. Seveda, nihče se ne more predstavljati teh prostorov, ako jih nima v resnici pred očmi, ako ne gre noter in si jih ne ogleda. Morali bi imeti izredni dar, da bi natančno očrtali in živo predstavili to v pravem pomenu besede g o j i š č e, to podzemeljsko stranišče. Ze sama zunanja oblika ti ne more povedati, da se skriva za tem zidovjem c. kr. učiteljske. Nekoč je prišel neki kmet kupovat v to poslopje — tobaka. (Besnična dogodba.) — Pa pustimo te, akoravno upravičene šale. Ako stopiš v poslopje ob suhem vremenu, tedaj občutiš neprijeten hlad, ki te prešine do kosti. Od tal do vrha, od vrha do tal prepregajo stene velike lise plesnobe in vlage. Kaj pa šele ob deževnem vremenu! Kadar količ kaj potegne jug, že vam začne curljati iz vseh kotov, od vseh strani. Na mnogih krajih moramo preskakovati cele mlakuže. Ravno tako je v posameznih razredih. Pod nami voda, nad nami voda, pred nami in za nami voda. Ako privzdigneš deske in malo pobrskaš, naletiš na dva metra debelo plast človeških kosti, pod katerimi je zopet voda. Spodnji prostori so do 60 cm pod zemljo. Celo pod stropom nismo varni. Iz stranišč se širi prijeten duh po celem zavodu. Peči so tudi dobre! Vsako leto jih krpajo, pa vendar ne odgovarjajo potrebi.

V teh mokrih, smrdljivih, zatohlih, pod zemljo se nahajajočih luknjah (moramo prese-deti do osem ur na dan, ubogi dijaki in profesor. In potem? Da bi prišel vsaj v kako suho, gorko stanovanje, ali tam naleti skoro na isto.

In ti, slovenska javnost? Ali se zganeš sedaj za nas? Zbudi se in zahtevaj, kar nam gre po vsi pravici!

Slovensko ljudskošolsko vprašanje.

Državni poslanec dr. Rybač je v drž. zboru dne 15. t. m. odgovarjal drž. poslanec dr. Bugatto ter med drugim tudi dejal:

Sedaj prehajam k slovenskemu ljudskošolskemu vprašanju, s katerim se je tovariš Bugatto posebno bavil. Odkrito moram priznati, da so me pripombe in izvajanja gospoda tovariša Bugatta jako presenetile. G. tovariš Bugatto je ob tem vprašanju ubral ton, ki smo ga sicer navajeni čuti le od ultra-irredentističnih listov „Indipendente“ in židovsko-liberalnega „Piccolo“. (Medklic poslanca dr. Bugatta.) Navesti hočem dejstva.

Gospod tovariš Bugatto je zatrdil, da se glasom dobljenih informacij v delu Trsta, obljudenem od Slovencev, v predmestjih in v okolici od 81 ljudskošolskih razredov vzdržuje 61 razredov s slovenskim učnim jezikom.

Po govoru šolskega nadzornika je vstal en član odbora ter dejal:

„S strahom sem začel naznanilo gospoda šolskega nadzornika in odkritosrečno rečem, da bi si ne bil mogel predstaviti, da se v takšni domovini, kakor je naša, zamorejo goditi takšne veleizdajske reči, tem manj pa še v naši dragi prestolnici. Da se je mogel panslavizem v naši prestolici tako razširiti, temu je krivo to, da smo mi doslej le mižali in da nismo nadzorovali dovolj rovarskega dela panslavistov. Zaraditega sem s tem večjim pomirjenjem začel poročilo gospoda šolskega nadzornika, ker vidim v njem pogumnega zagovornika madjarskih koristi in njih kulture zaradi česar mu izražam javno zahvalo ter sprejem njegov predlog.“

Na te besede se oglasi še bolj gromoviti klie „Eljen!“ in slehrni izmed navzočih vstane ter gre čestitat šolskemu nadzorniku kot ohranitelju pravega domoljubja pred veleizdajskim panslavizmom.

Vendar glavni notar, Viktor Klenovski, ki je sedel malona tesno poleg njega, se je smehljaje nagnil k njemu in podarja mu des-nico, mu rekel potihoma:

„Nu, to se ti je kapeten, posrečilo; sedaj postaneš celo glavni šolski nadzornik.“

To ni resnično in popravljam stvarno, da občina tržaška vzdržuje slovenske ljudske šole le v okolici, v takozvanem teritoriju, ki je skoraj izključno slovenski, ne pa v drugih delih mesta, obljudenih od Slovencev.

Kakor sem omenil že poprej, so zadnje državnozborske volitve pokazale, da Slovenci bivajo tudi v mestu tržaškem samem. Tam so štirje volilni okraji in v nobenem teh ne ob-stoji slovenska šola. Tovariš Bugatto pa se je postavil na isto stališče, na katerem se nahajata italijanski občinski svet in sosebno šolski odsek tega občinskega sveta, da otroci naj hodijo v teritorij, v vasi v šolo. To je ravno tako, kakor če bi na Dunaju zahtevali, naj otroci iz notranjega mesta ali iz Leopoldovega hodijo v šolo v Nussdorf ali Klosterneuburg. To je enostavno moderno barbarstvo (Pohvala in ploskanje), ako se od malih mest-nih otrok zahteva, naj hodijo v okolico, v vasi Sicer pa so gospoda Italijani sami mnenja, da mali otroci naj ne hodijo tako daleč v šolo, zakaj, gospoda moja, slovenski mestni otroci naj le hodijo v okolico v šolo, ali italijanskim otrokom ni treba hoditi iz okolice v mesto, zakaj za te poslednje obstoje paralelke v okolici sami! (Čujte!) Italijanom se torej zdi prav, da se za njihove otroke, za otroke njihove narodnosti ustanavljajo paralelke v okolici... (Klic: V slovenski okolici!) Da, v slovenski okolici, naši otroci pa naj ho-dijo iz mesta v vasi v šolo! (Medklic poslanca Bugatta.)

Tega nisem rekel nikoli, ker predobro vem, da v okolici, ki ima slovensko kmetiško prebivalstvo, obstoje slovenske šole. V tem svojem nazoru soglašam tovariš Bugatto, kakor sem že omenil, popolnoma z vedenjem in po-stopanjem šolskega odseka tržaškega občin-skega sveta, ki je imel do najnovejšega časa skozi mnogo let brezverskega žida za pred-sednika, a krščansko-socialni gospod Bugatto (Veselost) smatra kakor združljivo s svojim krščansko-socialnim svetovnim naziranjem, da v tej točki soglašam z brezverskim židom. K temu mu privoščam dober tek. (Veselost. — Klic: In dober želodec! — Živahna veselost.)

Potem je tovariš Bugatto tudi trdil, da je upravno sodišče že odločilo o stvari in da on... (Poslanec dr. Bugatto: Ne, rekel sem le, da niste še podali dokaza!) To stoji izrečno — imam stenografski protokol pred seboj — tozadevni pritožbi upravno sodišče ni ugodilo. Popravljam stvarno, da temu ni tako. Upravno sodišče se je bavilo s stvarjo šele, ako se ne motim, pred dvema letoma in je razsodbe nižjih instanc, ki so prošnjo za ustanovitev slovenskih šol odklonile, razveljavilo in odredilo nova pozvedovanja. Stvar je torej še v reševanju. Ni torej res, da upravno sodišče ni ugodilo naši prošnji, ampak nasprotno: odredilo je nova pozvedovanja o naši prošnji. Tudi to svojo trditev je tovariš Bugatto posnel iz italijansko-liberalnega lista „Piccolo“, ki je ravno pred tremi dnevi zapi-sal to trditev.

Z ozirom na trditev g. poslanca Bugatto, da tudi nismo doslej dokazali potrebnega števila otrok v mestu tržaškem, pa popravljam stvarno

Ta pa je kar plaval od veselja. Bil je ves srečen zaradi svojega uspeha. Priklanjal se je smehljaje na vse strani in pri tem dejal skromno:

„Prosim, to ni moja zasluga, marveč moja sveta dolžnost.“

Drugi dan je v prestolnici izhajajoč časopis imel na prvem mestu uvodni članek z naslovom: „Razkrit panslavizem“, v katerem je bil grajan Pončičan kot upornik na vso moč, češ, da uživa madjarski kruh, a vendar je tako nevhvaležen, da se bojuje zoper vse, kar je mad-jarsko. Toda to se ne sme trpeti dalje. Takšnega upornika je treba izpuliti brez usmiljenja in ga odpraviti, da se zlo ne bi še huje razširilo med dobrim, tihim narodom slovaškim. Kdo tu ni zadovoljen in noče biti Madjar, on naj gre k Moskovičanom, samo tukaj se ne sme trpeti, da se ne bi izpodkopalo edinstvo države niti su-premacija madjarskega naroda. Mi si vse pri-tisnemo na svoje srce, kdor je vrl narodnjak, kdor je madjarskega mišljenja, nasprotno pa slehrnega pozeptamo in ugonobimo, kdor se pregreši zoper to — zakaj tu — in to si naj panslavistični uporniki dobro zapomnijo, se mora glasiti blagovzoneč madjarski jezik, in sicer od Karpat pa tje do Jadranskega morja

da je potrebno število slovenskih otrok v mestu tržaškem že dokazano, in sicer imam tu naj-
prajša poročila treh nemških državnih
judskih šol v Trstu; menim, da o teh virih
ne more biti nikakega dvoma. Po teh letnih
poročilih je bilo ob zaključku šolskega leta
1907.—1908. v različnih razredih nič manj
nego 753 slovenskih otrok! (Čujte! Čujte!)

Na slovenski zasebni ljudski šoli ni bilo
nič manj nego 824 slovenskih otrok, na slo-
venski pripravniški pa 170 otrok. Vsega skupaj
je bilo torej na teh šolah 1746 slovenskih
otrok v mestu tržaškem. Tu pa otroci, ki ob-
iskujejo italijanske občinske ljudske in mešča-
nske šole, sploh niso všteti, ker gospoda itali-
janski močniki v občinskem zastopu niti ne
dopuščajo določati narodnosti otrok — iz lahko
umljivih razlogov. (Čujte! Čujte!)

Laško vseučiliško vpra- šanje.

Socialistiška poslanca dr. Adler in Pittoni
sta bila pri ministrskem predsedniku baronu
Brennerthu in ga vprašala, če je res, da bo
vlada za sedež laškemu vseučilišču določiti
Dunaj. Poslanca sta naglašala, da bi bila edino
politiško pametna rešitev laškega vseučiliškega
vprašanja, da se določi Trst kot sedež vse-
učilišča.

Ministrski predsednik je odgovoril, da
vlada ni še nikdar sklenila glede določbe se-
deža novi pravni fakulteti. Argumente, podane
od zastopnikov socialne demokracije, bo pa
vlada upoštevala.

Vse slovanke, za kulturno povzdigo slo-
venskega ljudstva vneta poslanca pa mora ze-
diniti zahteva, da se mora za rešitvijo italijan-
skega vseučiliškega vprašanja obenem rešiti
tudi slovensko vseučiliško vprašanje.

Deviza je in ostane: Slovensko
vseučilišče v Ljubljano! Ako
ne bo slovenskega vseučilišča
— tudi laškega ne bo!

Laško učiteljske v Gradiški.

Laško učiteljske v Gradiški je torej za-
gotovljeno.

Vlada je postavila zanje v proračun bo-
drega leta znesek 60.000 K, kakor zagotav-
ljajo gradiški krogi, ki so v zvezi s poslancem
Faiduttiem. Za slovensko učiteljske je v pro-
računu kakor za to leto tudi za bodoče le ma-
lenkost K 4000, ni pa omenjeno niti z eno
besedo, kam pride. Pač pa stoji opazka, da
potrebščina za slovensko učiteljske, ki se ima
ustanoviti, ni še določena.

Lahi se hvalijo, da sta državna poslanca
Faidutti in Bugatto prepredila, da se ne pre-
mesti slovensko učiteljske iz Kopra v Gorico
za drugo leto, kakor je bil zagotovljen prejšnji
ministrski predsednik baron Beck. Kaj je torej
s slovenskim učiteljskem. Ali poslanca Fon in
Gregorič nič ne delata v tem oziru ali pa ni-
mata pri vladi toliko vpliva, da bi v tej stvari
vsaj paralizirala delovanje svojih furlanskih
kolegov, ki se za svoje volilce (to se jima
mora priznati) potezata na vse kriplje, tako

— zakaj mi ne odjenjamo poprej, dokler si ne
ustvarimo po duhu in jeziku enotne, močne
madjarske države!

V veliko zaslugo pa si je pridobil naš
splošno spoštovan in ljubljani, mladi šolski
nadzornik, ki je bil tako drzen, da je dregnil
z roko v osje gnezda in ga uničil. Želimo mu
v njegovem kulturnem trudu mnogo sreče in
dobro uspeha, ki si jo je bil v resnici zaslužil.

Iz tega časopisa so posneli poročilo o
tem vsi madjarski, v Pešti izhajajoči dnevnik,
kajpada na razne načine premrevarjeno, kakor
jim je najbolje ugajalo. Eden izmed prvih
dnevnikov, čigar urednik je dosegel visoko
čast in navzven samo zaradi tega, ker je znal kaj
klasično lagati in ščuvati eden narod zoper
drugega, je opisal ves ta dogodek z velikim
aparatom pod naslovom: „Nevarno razprosti-
ranje pan-lavizma v prestolnici X.“ Omenjal
je vso preteklost Štura, Hodža, Hurbana,
Kollárja in njih nevarne veleizdajske nauke.
Potem je prišel na vrsto ruski rubelj, ki se
torklja med Slovaki in Čehi, ki si prizadevajo
odtrgati od Slovakov „zasedeno“ krajino od
Madjarske in jo pridružiti k češkemu kralje-
stvu — in ko je že našel vse nevarnosti, ki

da si kar podajata kljuko ministrstvenih vrat
eden drugemu v roke. Tudi tu se vidi dvojna
mera naše pravične vlade!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo
je zborovalo dne 8. dec. t. l. v Šmarju. Po pet-
mesečnem premoru smo se res z veseljem zopet
sešli v lepem številu valje slabim potom, ki
nas drže v naših okrajih v zimskem času doma.
— In to dejstvo je tov. Kurbus kot pred-
sednik v svojem nagovoru z veseljem poudarjal.
Omenil je tudi tui, ko smo se sešli v okraju,
četrudi ne k zborovanju, in sicer oktobra t. l.
k slovesni otvoritvi nove triazrednice pri Sv.
Štenu in 25. okt. k slavnostnemu odkritju
Strmskove spominske plošče. — V svojem go-
voru pozdravlja novo pristopivšo članico tov.
M. Zupančičevo iz Šmarja, častita tov.
Sitterjevi, Kregarjevi in Vidaličevi k
srečno prebitim izpitom ter tov. Ferlinec, ozi-
roma njegovi gospé na njeni srečno prebiti
težki bolezn. — Kot gosta smo imeli zopet
čast pozdraviti gospo Roškarjevo iz Loke.
— Nadalje omenja letošnjega jubileja Nj. Ve-
ličanstva, opozarja na dobroto, ki jih je pre-
jelo iz Njegovih rok ljudsko šolstvo ter poziva
na trikratni „živio“. — Zapisnik zadnjega zbo-
rovanja se prečita in odobri.

Med dopisi bi bilo omenjati dopis „Soc.
odseka Zveze“, o katerem je poročal tovariš
Fleré ter razpravljal in motiviral z mnogimi
dokazi iz življenja o njem tov. Zidar. Okrož-
nica se odda koučno predsedniku našega soc.
odseka tov. Roškerju, da ukrene odsek
vse potrebno. Glede prispevkov, ki so bili do-
zaj v domačem organizacijskem zakladu in
katerim smo še nekaj določili, se je izročila
polovica soc. odseku, polovica pa se je poslala
tov. Voglarju in Črle kot odgovor na njegov
oklic. — Ravno tako se je odzvalo društvo
tudi „Zvezi narodnih društev za Štaj. in Kor.“
ter odposlalo svoj letni prispevek.

Nato je predaval tov. Zidar o temi
„Repaticice in kometi.“ Rekel je v
začetku svojega govora, da ne bo govoril stro-
kovnjak, ampak le bolj diletant na tem polju;
mislim, da govori za temeljitost predavanja to,
da se je tovariš v tem stavku jako zmotil ter
nas prepričal ravno o nasprotnem. Saj pa je
res ta tema ena tistih — kakor je poudarjal
tov. Hribernik — ki otroke tako zanima,
a učitelju samemu je žaljibog „tabula rasa.“
Zato pa smo tudi poslušali z napeto pozornostjo
predavatelja, ko nam je pravil o zunanosti, no-
tranosti in obstoju zvezdnega repa; ko nas je
vodil v čase ko je imela pseudonimnost in uče-
njaška inferiornost meteorje za največje čudeže.
Hvala predavatelju tov. Zidarju na tem
mestu in kličemo ti: „Zglaš se zopet ter nas
povedi v one neznane svetove!“

Za tem referatom je tov. Fleré očrtal
letošnjo XX. glavno skupščino „Zveze“ v glav-
nih obrisih ter opozarjal na njene glavne
sklepe.

Med slučajnostmi sklenemo na predse-
dnikov predlog čestitati svojemu veleizdajniku
g. nadzorniku J. Supaneku o priliki nje-
govega odlikovanja. — Tov. Hinko Šumer
bi rad podal račune o Strmskovi spo-
minski plošči, pa ne more, ker sta še
dve društvi sklenili poslati svoj
prispevek (eno 50 K, drugo, če se ne mo-
timo, 20 K), pa še tega nista storili in pa, ker
se še ni moglo prodati prispevka tov.
O. Kosija, ki je poslal svoji deli Slava do-
movini“, in „Venček narodnih pesmi“. Ofe-
ramo ta dva iztisa na tem mestu, če dovoli
cenj. upravnništvo „Učit. Tov.“ Zato je torej bil
momentano popola račun nemogoč. Upamo,
da se bo dal poravnati do Jožefvega prib. l.
ko bomo znova zborovali. Torej takrat na
zopetno snidenje; — è.

so se v njegovi razvneti in s štrebarskimi zvi-
jačami napolnjeni glavi rodile, je vzel v žehto
nevarnega upornika Pončana, ki ga je opisal
kot razumnega, toda kaj nevarnega človeka
ter ga črnil na vse mogoče načine, da so kar
gore zaradi tega ozelenile in ko je potem to
prečital, se je kar sam začudil, kako je mogoče,
da se spravi v eno kolono toliko tendencioz-
nosti, prefrigane laži in kako zamore ta mrtvi
papir prenesti na sebi toliko umazonosti
in laži.

Oglasi slovaških časopisov niso prav nič
pomagali. Pončana je bil razvpit kot nevaren
panslavist in agitator po vsi krajini in tega je
bilo dovolj, da je bila njegova usoda zape-
čatena, zakaj kdaj se je še čulo, da bi se
bila cerkvena vlada postavila po robu demo-
vinskim koristim in kdaj je ona mogla trpeti
samo misel na to, da se pod njeno avtonomno
pravo nudi varstvo podpihovalec narodnosti?
In da pokaže svoj pristno domovinski čut, mu
na temelju prava svoje avtonomije ni le zgolj
poostila njegove obsodbe, ni ga zgolj od-
stavila iz službe, marveč mu je še naprtila
velike sodnijske stroške.

Konjiško učit. društvo je imelo svoje
glavno zborovanje 5. nov. 1908 v Konjicah.
Predsednik tov. Brumen pozdravi navzoče, po-
sredno novostopivša uda gđ. Gorjak in tov.
Šela. Nato se tov. predsednik s toplimi bese-
dami spominja dne 2. dec. vršnega se jubileja
presvetlega cesarja Franca Jožefa I. ter povabi
navzoče, da v znak vdanosti in hvaležnosti
vstanejo in z njim vred zakličejo presvetlemu
jubilatnu trikratni: Slava!

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri,
razni dopisi pa objavijo.

O letošnjem zborovanju „Zveze“ v Go-
rici zanimivo poroča tov. Kožuh. Posebno po-
udarja tovariš to, kar iz listov nismo zvedeli,
med drugim tudi to, da niso prišli vsi delegati
društev. Vbodoče naj se voli samo take in naj
sprejmejo izvolitve samo taki, ki v resnici poj-
dejo na zborovanje.

Društveni tajnik poda sledeče letno po-
ročilo: Društvo je imelo koncem šol. leta 30
rednih, 2 častna in 1 podpornega člana, skupaj
33 članov. Zborovanj je bilo pet, odborovi
seji pa dve. Pri vseh petih zborovanjih so
bili navzoči: Brumen, Časl, Jurko, Kerhanko,
Mravljak in Pavlič. Pri štirih zborovanjih:
Bezljaj, Kožuh, Serajnik Lovro, Šmid in Žgajner.
Pri treh zborovanjih: Bobič, Čeh, Kržič, Pre-
želj, Steganeš in Tribnik. Pri dveh zborova-
vanjih: Gorican, Kavčič, Kreč, oziroma gospa
Serajnik, Pirnat Pušenjak, Raybar in Thuma.
Pri enem zborovanju: Krajnc Pakmeister, Repič
in Troha. Pri nobenem: Koser in Serajnik
Benó, — zadnji zavoljo študij na Dunaju
opravičen.

Pri zborovanjih so bila sledeča podavanja:
Pri majniškem zborovanju nam je podaval tov.
Časl o „osnutku društvene kronike“. Meseca
junija je razmotril tov. Kožuh o temi: Rodi-
teljska vprašanja“. Na istem zborovanju sta
nam podavala tovariša Brumen in Jurko o
konferenčnih temah, in sicer prvi „o potrebi
stika šole z domom“, drugi pa „o značaju“. Tudi
teme za roditeljske sestanke so se več
ali manj pretresovale na zborovanjih. Tako
nam je n. pr. tov. Kerhanko podal osnutek za
svojo temo: „O škodljivosti alkohola in tobaka.“
Razen navedenega se je društvo skoro pri vseh
zborovanjih resno pečalo z razmotrivanjem raznih
aktualnih društvenih in stanovskih zadev.

Predvsem pa moram poudariti dva čina,
ki naše delo v pretečenem društvenem letu
jako črta. Prvi pride v poštev prirejanje
roditeljskih sestankov. Pod spretnim vodstvom
tov. predsednika so se začeli prirejati lani v
Čadramljah. Bilo je vseh skupaj osem, eden
boljše obiskane kakor drugi. Bilo je treba orati
ledino, a trud, ki smo ga imeli, se je obilo
poplačal. Ljudstvo izprevidava, da učitelj ni
biril in njemu sovražna nebodigatreba, in šola
ne brezpotrebna mučilnica, ampak učilnica, ki
mu hoče le dobro. Ker pa se taki roditeljski
sestanki v tekočem društvenem letu začno pri-
rejati po vsem okraju, je to veselo znamenje.
Teme, ki so se podavale na roditeljskih se-
stankih v Čadramljah, so sledeče:

1. „O potrebi in koristi sestankov rodi-
teljev z učiteljskim“ — pod. Brumen.
2. „O
napakah pri vzgoji v domači hiši pred in
med šolsko dobo“ — pod. Brumen.
3. „O
namenu šole, oziroma nevednost je najdražja
stvar na svetu“ — pod. Jurko.
4. „Najvažnejše
določbe novega šol. in učnega reda glede šol-
skega obiskovanja“ — pod. Brumen.
5. „O škod-
ljivosti alkohola in tobaka“ — pod. Kerhanko.
6. „Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati,
dobra vzgoja brani uboštvo pod streho“ —
pod. Čeh.
7. Gospodarsko poučno podavanje
— pot. učit. Gorican.
8. Se je čitala Peskova
ljudska igra „Slepa ljubezen.“
9. O pomenu
dobrega šol. obiska“ — pod. Ravbar.
10. Go-
spodarsko poučno podavanje — pot. učit. Je-
lovšek.
11. „Kako naj pripravljamo domača hiša
novince za šolo?“ — pod. Brumen.
12. Gospo-
darsko poučno podavanje — pot. učit. Gorican.
13. „Kako naj pripravljamo dom za šolo?“ —
pod. Kožuh.

To bi bilo prvič. Drugič pa je dejstvo,
da je konjiško društvo z uspehom posredovalo
pri šolski oblasti glede imenovanja nadučitelja
za Zreče. Ta slučaj jasno kaže, kaj premore
organizacija.

Slednjič je omeniti, da se je v upravni
odbor za „Zvezo“ volilo tov. Kožuha in da so
naše društvo „Zavezino“ zborovanje v Gorici
zastopali tov.: Pavlič, Kožuh in Žgajner. Usta-
novitve „Društva za varstvo in oskrbo otrok“
pa se je društvo udeležilo polnoštevilno.

Iz poročila blagajničarke je posneti, da
gmotno stanje društva ni posebej ugodno, ker
živimo v dobi vednih zborovanj in treba je
bilo plačevati potuine; razen tega pa smo si
ustanovili tudi društveno knjižnico, za katero
se je nakupilo lepo število pedagoških kakor
slovstvenih knjig. Zato izkazuje bilanca majhen
primanjkljaj — ki se bo pa izpremenil v osta-
nek — ko store vsi udje svojo dolžnost.

Ker je tov. Brumen zavoljo slabega zdravlja
odklonil načelstvo, se je izvolil za predsednika
tov. Jurko, za podpredsednika tov. Kožuh, za
tajnika tovariša Kerhanko in Mravljak, za bla-
gajničarke tov. Pavlič, za knjižničarja tov. Ko-
žuh in za odbornike: Bezljaj, Časl in Tribnik.

Roditeljski sestanki v tekočem letu se
bodo vršili sledeče: V Čadramljah dne 15. no-
vembra 1908, v Tepanju 29. nov. 1908, pri
St. Jerneju v nedeljo pred Jožefovim, na Pri-
hovi meseca marčija, pri Sv. Kunigundi zadujo
nedeljo majnika, v Čadramljah aprila in julija,

na Koblju ob priliki blagosloavljanja šolskega
poslopija.

Za prihodnje zborovanje se je določil
6. prosinca prihodnjega leta v Konjicah. K—

Književnost in umetnost.

Nova potrebna knjiga. V založbi slo-
venskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljub-
ljani je pravkar izšla nam Slovincem potrebna
knjiga: Josip Gasteiner — Ivan Volec: Knji-
govodstvo za dvorazr. trgovske šole. — Knjiga
obsega popolno knjigovodstvo, služila bo tako-
šolskemu pouku kakor zaseb-
nemu študiju izbornu. Vsebinska knjiga je jako
bogata in obsega sledeča poglavja:

A. Uvod: Pojem in namen knjigovod-
stva. Zakonska določila glede trgovskih knjig.
Razlaga najobičajnejših knjigovodstvenih izrazov.
B. Enostavno knjigovodstvo: Teorija enostavnega
knjigovodstva, popis imo-
vine. Blagajniška knjiga. Dnevnik. Glavna
knjiga. Pomožne knjige. Zaključek knjig (letni
zaključek).

C. Knjigovodstvo v trgovinah
na drobno.

D. Dvostavno knjigovodstvo: Teorija dvostavnega
knjigovodstva. Najvažnejši
računi. Blagajniška knjiga. Prvopisna knjiga.
Glavna knjiga. Mesečni zaključek. Letni za-
ključek. Otvoritev glavne knjige. Dnevnik. Knjiga
tekočih računov. Tekoči računi I. nadaljevalni
način. II. povratni način. III. stopnjasti način.
Zaključek čekovnih računov pri poštni hra-
nilnici.

E. Enomesečni kupčijski načrt
za trgovino s kolonijalnim blagom
na debelo in drobno. Vknjižba po na-
čelih enostavnega knjigovodstva. Vknjižba po
načelih dvostavnega knjigovodstva.

F. Vknjiževanje deviz in efek-
tov: Vzorec skontra o devizah. Vzorec skontra
o efektih. Register o kupčijskih slučajih, pod-
vrženih prometnemu davku od efektov.

G. Javna trgovska družba.

H. Opravniško in konsignacij-
sko podjetje: Opravniški nakup. Oprav-
niška prodaja.

I. Odpravniško podjetje: Pri-
ročna knjiga o voznihi. Priročna knjiga o
frankaturi in povzetju. Odpravna knjiga.

K. Amerikansko knjigovod-
stvo: Dnevnik — glavna knjiga.

L. Kupčijski načrti za vknji-
ževanje po načelih enostavnega in
dvostavnega knjigovodstva: I. Dvo-
mesečni kupčijski načrt za trgovino na debelo,
spojeno z nadrobno trgovino. II. Dvomesečni
kupčijski načrt (zaključek pri trdniki posamez-
nega trgovca. Predaja podjetja in zaključek
pri javni trgovski družbi). III. Trimesečni
kupčijski načrt za blagovno, bančno, opravniško
in odpravniško podjetje (javna trgovska družba)
na Dunaju.

Cena v platno vezani knjigi, ki ima 300
strani, je 4 K 50, po pošti 30 h več. — Slo-
vinci, sežite po tej knjigi, ki smo jo tako
dolgo poprešali!

Nabiranje krajepisnih imen. Zbirka
krajepisnih imen so v poslednjem času (od
avgusta do decembra) Matici Slovenski poslali:
Albina Runove, učiteljica, Fr. Vrečko, nadučit-
elj, Ign. Kaffan, uč. vodja, vsi s Štajerskega,
učitelj Ant. Coriary s Koroškega. Po prof. dr.
Žmavcu so zbirke izročili dijaki I. gimnazije
ljubljanske: Anton Anžič, Ivan Filipič, Fr. Hiti,
Fr. Jurman, Gabr. Petrič, Maks Stanonik, Jos.
Stare, Fr. Sušnik, Ign. Žgajnar, po prof. We-
steru pa dijaki II. gimnazije ljubljanske: Iv.
Bole, Fr. Drašler, Fr. Gabrovšek, Fr. Goljar,
Al. Grum, Anton Koder, Iv. Matičič, Fr. Mar-
šič, P. Modic, Fr. Wohinz, Dom. Žvokelj in po
prof. Grafenauerju: Andr. Lah (s kranjske gim-
nazije). Bodi vsem od Matice Slovenske izre-
čena iskrena zahvala za trud, ki so ga žrtvo-
vali za njene znanstvene namene. O tej priliki
se obrača odsek za nabiranje krajepisnih imen
do vs-h onih gospodov, ki so objavili zbirke,
z vljudno prošnjo, naj jih izročijo, čim prej
bo mogoče.

Popotnik. Štev. 12. Vsebinska: 1. Osvrt
na članek: Hrvatsko društvo za unapređenje
uzgoja — 2. Avguštin Požegar: Telesni
silouet in njegova higijena. — 3. Janko Polak:
O poglavju, posvečenemu ponavljanju. — Miro
Šijanec: Tolstoj. — 5. Razgled. Listek. Pe-
dagoški paberki. Kronika. — Uredništvo in
upravnništvo pišeta: S pričujočo številko zavr-
šujemo XXIX. letnik našega lista. O tej prilo-
žnosti izrekam najtoplejšo zahvalo: v prvi vrsti
vsem našim vrlim sodelavcem, ki so poizmo-
valno zalagali „Popotnike“ predale s plodovi
marljivega svojega duševnega delovanja ter po-
magali list povzdigniti na sijajno stopnjo da-
našnjega njegovega razvoja, v drugi vrsti pa
blagim našim prijateljem — gmotnim podpor-
nikom, ki podjetju osigurajo realno življenjsko
podlago. Ni nam treba poudarjati, da se de-
lovali prvi kakor drugi eminentno za prosveto
in tako v prid milega nam naroda: Z našo
zahvalo pa družimo obenem tudi prošnjo, da
nam ostanejo zvesti duševni in gmotni podpor-
niki tudi vbodoče ter da se potrudijo pridobiti
nam še mnogo novih sodelavcev in prijateljev
narodnikov. Le tako nam bo mogoče izvrše-
vati na vse strani povoljno našo zadačo ter po-
speševati napredek našega šolstva in s tem